

Sisällys

Aluksi.....	7
-------------	---

OSA 1 Sovellettu käyttäytymisanalyysi

Näyttöön perustuvat menetelmät autismikirjon kuntoutuksessa.....	10
<i>Pirita Hämäläinen</i>	
Sovellettu käyttäytymisanalyysi – mitä se on?.....	34
<i>Pirita Hämäläinen</i>	
Sovellettu käyttäytymisanalyysi käytännössä.....	74
<i>Pirita Hämäläinen</i>	

OSA 2 Ohjelmia käyttäytymisen muokkauksen tukemiseen

Terapiaohjelma myönteisten käyttäytymisvalmiuksien lisäämiseksi.....	110
<i>Tero Timonen</i>	
Käyttäytymisen vahvistaminen autismikirjon henkilöiden kuntoutus- ja opetusohjelmissa.....	135
<i>Outi Penttilä</i>	

OSA 3 Ohjelmia sosiaalisen kommunikoinnin ja sosiaalisten taitojen tukemiseen

Sosiaalisten taitojen vahvistaminen päiväkodin intensiivi- kuntoutuksessa autismikirjon lapsilla.....	156
<i>Outi Penttilä</i>	
Sosiaalinen kommunikaatio – taitojen kartoittaminen ja kuntoutus.....	181
<i>Pirita Hämäläinen ja Mari Haapala</i>	
Neuropsykologinen ryhmäkuntoutus autismikirjon lasten ja nuorten sosiaalisen toimintakyvyn kuntoutuksessa: SOTOKU-menetelmä.....	245
<i>Terhi M. Helminen ja Anneli Kylliäinen</i>	

OSA 4 Tukea ja ohjausta arkeen

Vanhempainohjaus autismikirjon kuntoutuksessa.....	258
<i>Mari Haapala</i>	
Toimintamenetelmiä aistisäätelyhäiriöisen arkeen.....	285
<i>Mari Ärölä-Dithapo</i>	
Tukikeskustelut osana autismikirjon henkilöiden kuntoutusta.....	299
<i>Sari Kujanpää</i>	
Loppusanat.....	323
Kirjoittajat.....	324

Aluksi

Tässä kirjassa tuodaan esiin erilaisia menetelmällisiä lähtökohtia ja tarkennuksia autismikirjoon liittyvien ilmiöiden analyysiin, arviointiin ja hoidon suunnitteluun. Erityisesti keskiössä ovat käyttäytymisterapeuttiset näkemykset, näyttöön perustuvuus ja kuntoutuksen kokonaisvaltaisuus. Menetelmäkuvausten kirjoittajat ovat alansa erityisasiantuntijoita. Kirjassa ohjeistetaan, mitä terapeuttisia ratkaisuja on mahdollista käyttää kuntoutettaessa autismikirjon henkilöitä, erityisesti lapsia ja nuoria. Luonnollisesti yksi kirja ei pysty täysin avaamaan kaikkea monimuotoisuutta, joka asiaan liittyy. Näin ollen tarvitsemme uusia kirjallisia ja muilla tavoin välitettyjä ohjeistoja, malleja, esimerkkejä, ideoita ja niin edelleen. Kaikessa terapeuttisessa ja kuntoutuksellisessa toiminnassa on kuitenkin nojaututtava alan parhaaseen tietoon. Näyttöön perustuvuus on tietorakenteessa yksi olennainen ohjenuora, ja tiede on se mittari, jota kautta käytäntöjen tulee muotoutua. Autismikirjon kuntoutuksessa on nykyään kolme päälinjaa: sovellettu käyttäytymisanalyysi (ABA), kognitiivinen käyttäytymisterapia (KKT, CBT) ja neuropsykologinen kuntoutus. Lisäksi näihin on liitettävissä myös erityisterapioita, kuten sensorisen integraation terapia ja erilaiset kommunikaatioterapian muodot.

Kirjan sisältö jakaantuu neljään pääosaan. Ensimmäisessä osassa esitellään sovellettu käyttäytymisanalyysi, sen taustat ja menetelmät. Toinen osa keskittyy ohjelmiin, joilla tuetaan käyttäytymisen muokkaamista eli taitojen opettamista. Kolmannessa osassa kuvaillaan erilaisia sosiaalisen kommunikaation ja sosiaalisten taitojen tukemiseen soveltuvia ohjelmia: päiväkotikäisten intensiivikuntoutusta, sosiaalisen kommunikaation kuntoutusta ja ryhmämuotoista sosiaalisen toimintakyvyn kuntoutusta. Neljännessä osassa esitellään muita arjen tukimuotoja, kuten vanhempainohjausta, aistisäätelyhäiriöiden lievittämistä ja tukikeskusteluja.

Kirja on osa Santalahti-kustannuksen toteuttamaa sarjaa, joka käsittelee autismikirjon problematiikkaa, alan tietopohjaa ja kuntoutuksellisia näkökulmia.

Kirja on kirjoittajiensa näköinen, ja toimittajina olemme antaneet jokaiselle oman ilmaisun vapautensa. Kuitenkin terminologian ja sisältörakenteen osalta on katsottu, että kirjoitukset muodostavat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Haluamme osoittaa suuret kiitokset kirjan tekemiseen myötävaikuttaneille kirjoittajille. Kiitoksen ansaitsevat myös oikolukuprosessissa ja kirjan visuaalisen ilmeen tarkistuksessa avustaneet Tiina Holmberg-Bergman (psykologi, laillistettu käyttäytymisanalyytikko BCBA, Navigator ACT tutkimusprojektivastaava, Karolinska Institutet, Tukholma) sekä Kristina Timonen (jatko-opiskelija, Turun yliopisto). Niin ikään haluamme osoittaa kiitoksemme kirjan työstämiseen osallistuneille autismikirjon lasten ja nuorten vanhemmille sekä ABA Finland -yhteistyöverkoston autismiohjaajille, psykologeille ja puheterapeuteille.

Tämä kirja on aiemmin ilmestyneen kirjan toinen, päivitetty painos. Kirjassa esitetyt tapausesimerkkikuvaukset ovat osin keksittyjä tai muunneltuja aitojen tapaustilanteiden pohjalta, ja kaikkeen esitettyyn materiaaliin on asianosaisten tahojen luvat olemassa.

Vaasassa ja Seinäjoella talvella 2018-2019, Turussa kesällä 2024

Tero Timonen ja Pirita Hämäläinen